

október 18.

ott műszereket ró
dóm. Telefon 315

ei 125.
ei 36.
ei 35.
ei 35.

ek, selymek és
gyári lerakata.

LNÁR
M.-u.) 6. szám

tebb
R

világos

aktár:
U J
394.

da

eket

ea-Mare
13. szám

DEA-MARE
A UNIRII

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Barón
L. Pop (Brassai-utca) 10

Tel fon: Szerkesztőség
és Kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ARAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 350

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 cik
Egy szám — 150 cik

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 193. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Chesvan 9 — 1923 október 19 Péntek

A hazug emberiség

A saint-andrews-i skót egyetem aulájában fényes ünnepség zajlott le ezekben a napokban. Jelen volt az angol politikai, társadalmi és tudományos élet minden számottevő tagja s a vendégek élén Stanley Baldwin miniszterelnök és Haig tábornagy. Az ünnepelés Rudyard Kiplingnek, a híres írónak szólt, akit a saint-andrews-i egyetem ezévi rektorának választottak meg. Kipling ugyanis írói munkássága mellett kiváló tudós is és egyetemi tanár. Az egybegyűlt díszes társaság, a lordok és magasrangú katonák feszült érdeklődéssel várták a nagy író rektori székfoglalóját. A várakozók nem is csalódtak, mert Rudyard Kipling olyan dolgokat mondott nekik, amelyeket ilyen előkelő fülek ritkán hallanak. Az új rektor az emberiség származásáról beszélt és félig humorosan, de mégis több komolysággal ezeket mondta:

Amikor az emberek beszélni kezdtek, egy új művészettel gazdagodtak: a hazugsággal. Fegyver volt ajkukban a szó és e fegyver segítségével emelkedtek a körülöttük élő állatok fölé. Mert a szónak e fegyvere, a hazugság, lehetővé tette nekik, hogy győzelmekhez jussanak anélkül, hogy a brutális fizikai erőt segítségül hívták volna. És amikor a világ első hazugja találkozott a következő nemzedék második hazugjával, szövetséget kötöttek egymással és így született meg a hazugok fajtája: az ember.

Ennél a különös rektori megnyitónál sajnos csak egy miniszterelnök és néhány kiváltságos lord volt jelen, de ott kellett volna lenniök a világ összes minisztereinek, összes lordjainak, összes politikusaiknak és mindenki-
nek, akit a sors, vagy a véletlen, a közakarát, vagy az erőszak kiemelt a tömegből és bizonyos csoportok, népek, vagy államok vezetőjévé tett. Ott kellett volna lenniök és meghallgatniök az író-tudós maró szatiráját, amellyel oly lesújtó ítéletet mondott a mai egész emberiség fölött. Max Nordau híres munkájában, a „Konvencionális hazugságok“-ban éles elmével világított rá azokra a hazugságokra, alakoskodásokra és álszenteskedésekre, melyek az európai társadalom életét mintegy uralják és bebizonyították, hogy még a legszentebb dolgok is, amelyeket a tömegnek elé követendő példaképpel állítanak oda, hazugságokra vannak felépítve. Minden korban és a világ minden helyén az emberek és különösen a vezérek cselekedeteit hazugságok festették alá, de talán még nem volt kor-szaka az emberiségnek, amelyben a hazugság olyan döntő, szinte kizárólagos hatalommá nőtt volna, mint a mai.

A hazugságok új lavínája a háború kezdetével indult utnak és azóta egyre félelmetesebben növekszik és teljes elmerüléssel fenyegeti az emberiséget. A napnak minden órájában és percében hazudik az ember és már olyan gyakorlata van a hazugságban, hogy nem is veszi észre, mikor hazudik. Azt mondja valakiről: hős és jól tudja, csak közönséges gyilkos. Azt mondja valamiről helyes és követésreméltó és jól tudja hogy százszázalékos romlását vonja maga után. Felesküzlik egy zászlóra azzal a biztos érzéssel, hogy holnap, ha szükség lesz rá, cserben hagyja a zászlót. Ragyogó paloták, párnázott szobáiban tárgyalnak egymással, az arcuk mosolygós, a nyelvük sima és ajkukról a bekevágó édes méze csordul és közben fegyvereket kovácsolnak, robbanó anyagokat, mérges gázokat gyártanak és készülődnek az újabb mézszárlásra. Esméket hirdetnek, világmegváltó nagy gondolatokat, tüzcsóvát dobznak gondatlan tömegek lelkébe, hogy ennél a lángnál megsüthessék a maguk kis pesenyéjét. Nincs a mai európai közéletnek

egyetlen megnyilvánulása, amelyből ne ütközne ki az első szempillantásra a hazugság. A különbség legfeljebb annyi, hogy az egyik ügyesebben, a másik otrombábban hazudik. S ha néha megszólal valahol halkán és félénken az igazság szava, az emberek hihetetlenül és csodálva kapták fel fejüket és a következő per-

ben már tulharsogják az igazságot. A saint-andrews-i egyetem aulájában akadt egy ember, aki a hatalmasoknak szemébe merete mondani az igazságot. Vajjon megértik-e a nagy író intelmét? Nem hisszük. Talán csak újabb biztatást fognak meríteni és azt fogják mondani, ugys mindegy, hazudjunk tovább.

Poincaré fogadta a párisi német ügyvivőt

Franciaország még nem tárgyal közvetlenül Németországgal. A szász kormány és a birodalmi kormány konfliktusa. Stinnes Degoutteval tárgyal

(Páris, okt. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Hoechs párisi német ügyvivő ma átnyújtotta Poincarénak a német kormány memorandumát, melyben, hivatkozással a Ruhr-vidéken kiadott parancsok visszavonására,

kéri a közvetlen tárgyalások megkezdését a természetbeni szállítások ügyében. Poincaré azt válaszolta, hogy a tárgyalások ma még nem lehetségesek és csak akkor hajlandó Berlinnel tárgyalni, ha a Ruhr-vidéken már megkezdődött a munka és a természetbeni szállítások is már kezdetüket vették. Poincaré mindamellett átvette a német követ memorandumát, amelyet tanulmányozni kíván.

A kihallgatás után Poincaré a sajtó képviselőit fogadta, de

minden felvilágosítást megtagadott. A lapok tudósítói megjegyzik, hogy a miniszterelnök igen idegesnek látszott. A kihallgatásról a külügyminisztérium sem adott ki hivatalos közleményt.

Drezda, okt. 18. A szász országgyűlés tegnap ülésén a polgári pártok a szász kormánnyal szemben kifejezték bizalmatlanságukat. Ezzel szem-

ben a szocialisták és kommunisták teljes bizalmukról biztosították a kormányt.

Zeigner miniszterelnök élesen szembehelyezkedett a polgári szónokokkal. Azt követelte a berlini birodalmi kormánytól, hogy

távolítsa el a közhivatalokból a köztársaságellenes elemeket

és szüntesse meg a kivételes állapotot. Különösen pedig a rendőrségnek és csendőrségnek a katonai körletparancsnokságok alárendelése ellen tiltakozott.

A szász kormány ma közölte Berlinnel, hogy a birodalmi kormánynak a szászországi szocialista és kommunisták munkásszáradok feloszlásáról szóló rendeletét nem fogadja el és nem hajtja végre. Az a veszedelem fenyeget, hogy a birodalmi kormány

kénytelen lesz erőszakos rendszabályokat alkalmazni

és katonai diktatúrával kényszeríteni a szász kormányt a munkásszáradok feloszlására és a birodalmi kormány rendeleteinek tiszteletbentartására.

Düsseldorf, október 18. Stinnes Stresemann megbízásából ma Degoutteval tanácskozásra ült össze.

Hogyan halt meg Polesiuk Adolf

írta Dr. Mayer Ebner

Heteken keresztül tartotta izgalomban Bukovina lakosságát az az eset, amelyről a bukovinai zsidóság kitűnő vezére ezt a cikket írja.

(Csernovitz, okt. 18.) Bukovina egyik kies fekvésű városkájában, Kimpolungban Jom-Kippur estéjén egy fiatal férfi holttestére akadtak. Egy zsidó tisztviselő teteme volt, névszerint Polesiuk Adolfé, aki az ókimpolungi vasúti állomáson teljesített szolgálatot. A holttest a sinek között feküdt, hatalmas vértócsában. Az eset nagy feltűnést keltett. Az emberek fantáziája dolgozni kezdett a különös haláleset fölött. Hát nem nagyon különös, hogy egy huszonhároméves fiatalember, akit még az imént életvidáman és egészségesen láttak, hirtelen tudóvérömlést kap és elpusztul. A hatóságok azt mondták ugyanis, hogy Polesiuk tudóvérömlés következtében halt meg.

Mindjárt az elején feltűnő volt, hogy a Polesiuk-estet féltő titokzatosságba burkolták. Nem tudni biztosan, vajjon alávetették-e a halottat Kimpolungban törvényszéki orvosi vizsgálatnak. Valami vizsgálatot lefolytattak. A jegyzőkönyv azonban titokban maradt. Azt mondták, hogy Polesiuk testén semmiféle sérülés nyoma nem látszott. A rokonok Csernovitzba hozták és az itteni temetőben hantolták el a szerencsétlen fiatalembert. A lapok megemlékeztek a halálesetről és látszólag a közvélemény is belenyugodott a hatósági véleménybe, hogy vérömlés történt, de a lelkek mélyén az első pillanattól kezdve ott mardosott a kételkedés. Mert bármennyire gyöngé és törekeny az emberi test, mégsem hal meg senkinek alapos ok nélkül és egy egészséges fiatalember nem költözik el szó nélkül ebből az árnyékvilágból hirtelen támadt vérömlés miatt.

Az emberek tovább suttogták a gyanus és fölötté szokatlan halálesetről. Azokban a napokban a vér és gyilkosság szaga áradt Kimpolungban, hiszen csak három nappal az-

előtt zajlott le ott a kuzisták kongresszusa, mely a gyűlölet jegyében gyűlt össze. Anélkül, hogy nyíltan kimondták volna, anélkül, hogy a lapok megírták volna, összefüggésbe hozták az antiszemita heccekkel a Polesiuk-esettel. De talán mégsem...! Mindenki óvakodott, senki sem merete kimondani azt, ami lidéreként nehezedett a lelkekre. Jó, hát vérömlés.

De mégis van nyilvános lelkiismeret. Hátha csakugyan gyilkosság történt? Hogy engedhető meg, hogy egy fiatalember otthagyja életét és a gyilkos továbbra is élvezze a gyönyörű szabadságot. Egyre inkább szaporodtak a vélemények, amelyek most már hangosan és leplezetlenül arról beszéltek, hogy a vérömlés csak mese és gyilkosság a való.

Erre aztán hirtelen megérkezett az ügyész-ség rendelete, hogy Polesiuk holttestét exhumálni kell és a vizsgálatot újra meg kell indítani. Miért? Hiszen a büntetőtörvénykönyv előírja, hogy minden hirtelen és feltűnő halálesetnél nyomban meg kell vizsgálni a holttestet és megállapítani a halál okát. Nem ejtették meg ezt a vizsgálatot már Kimpolungban? Hiszen valami hatósági vizsgálat lefolyt. Különös, nagyon különös...

Nos, exhumálni kell a holttestet. Szégyenletes vita keletkezik, ki viselje az exhumálás költségeit. Értékes napok vesznek kárba emiatt a vizsgálat számára. Végre is a csernovitzi zsidó hitközség magára vállalja a költségeket, amelyek egyébként nevétségesen csekélyek az ügy nagy jelentőségéhez képest. A hatósági vizsgálatot megejtik. Az eredmény: hallgatás. Titok. Csak lassankint lebben a fátyol erről a titokról. A törvényszéki orvos uraknak egyszerre nehéz lett a nyelvük. Dadognak. Nem lehet biztosat mondani... nehéz megállapítani... a holttest már annyira oszlásnak indult, hogy erőszak nyomait nem lehet felismerni... bár némi koponyatorrés konstataható..., de lehetséges, hogy Polesiuk maga törte be a fejét, amikor a vérömlés következtében a vasúti

sinekre esett. Ezekből a rezervált hatósági nyilatkozatokból észre lehet venni, hogy valami van a dolog mögött. Az eset most már világos. Az ember nem törí be mindjárt a fejét, ha megbötklik a sinek között és egy egészséges fiatal ember még vérömlés következtében sem hal meg hirtelen.

Itt egy gyilkos végzett véres munkát és a kiöntött vér az égre kiált.

Megértettük a hatóságokat, amíg békés megoldást kerestek, hogy ne fessék az ördögöt a falra. De éppen a titkolózás idézte elő, hogy egyre szorosabb kapcsolatba került a gyilkosság az antiszemitá heccekkel. Tévedés is lehetett és valóban okos volt, hogy ezt a gyanút, amennyire lehet, kikerülték. De itt gyilkosság történt, evvel már a kimpulungi orvosi bizottságnak is tisztában kellett lennie és a bíróságnak hivatalból kellett volna eljárnia. Most már értjük, miért hívnak egybe Angliában minden feltalált hoittestnél esküdtbírókat, amelynek nyilvánosan meg kell állapítania a halál objektív tényét és okát, tekintet nélkül az eljárás további folytatására. A közvéleménynek mindenekelőtt tudnia kell, vajjon természetes halál, vagy gyilkosság történt.

A gyilkos összeesküvések felfedezésének mostani napjaiban kétszeresen is érzékenyek vagyunk. Most már pontosan tudjuk, mire képesek ezek az összeesküvők és a valószínűség egyre kézzelfoghatóbb lesz, hogy szegény Polesiuk Adolf népének mártírja volt, — nem az első és nem az utolsó. A fővárosi és vidéki hatóságok lázasan nyomoznak az összeesküvők után, akik minisztereket és politikusokat akartak eltenni láb alól. Talán elérkezett az ideje annak, hogy a Polesiuk-estet is bevonják a széleskörű vizsgálat hálózatába. Most már nem kell titkolózni, már nem kell attól tartani, hogy az ördögöt a falra festjük. Az ördög sántán mosollyal érzékelhetően előttünk áll. Vajjon csak előttünk, zsidók előtt? Nem. Előttek is, kik a kormány urai vagytok.

Magyarország tárgyaini akar az újdállamokkal

Budapest, okt. 18. A külügyminisztériumban ma miniszteri értekezletet tartottak, amelyen a kormány tagjai megvitatták és teljesen elkészítették a Csehszlovákiával, Romániával és Jugoszláviával lefolytatandó tárgyalások anyagát. A tárgyalások megkezdésének most már magyar részről semmi akadály nincs. Az értekezleten Daruváry, Rakovszky, Nagy Emil, Walkó és Kállay vettek részt. Felülbírálták a szakreferensek munkáját és megállapították azokat az irányelveket, amelyek Magyarország részéről a kölcsönös tárgyalásoknál érvényesülni fognak. Az egyes szakminiszterek állásfoglalása természetesen alkalmazkodott azokhoz az elvi megállapodásokhoz, amelyeket a tárgyalások tekintetében Bethlen Genfben kötött.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Meir Aarón Goldschmid. (17)

— Hát úgy volt, — kezdte Bamberger Izsák ur — hogy törvény értelmében a mi fejedelmünknek a szomszédos hercegséggel együttesen egy katonát kellett a birodalmi hadsereg részére kiállítani. Minthogy azonban a szomszédos hercegséggel haragos viszonyban volt, — maga részéről csak a ráeső fél katonát volt hajlandó kiállítani — és erre éppen az én öreg, vak édesapámat választotta ki. De hát egy fiatal jóerőben lévő suhancz még mindig többet ér egy hadseregnek, mint egy öreg vak ember — és azért megengedték, hogy apám helyett én állhassak katonának. Jól megtermett fiatal legény voltam akkor, — majdnem olyan magas mint most, — de arcom olyan csupasz volt, akár egy lányé.

Abban az időben mikor a belga határon táboroztunk, egy Königsdorf nevű mezővároskában, beléserettem egy gazdag molnárnak lányába, aki közvetlenül a város szélén lakott. A lányommal a városban ösmerkedtem meg, de sohasem mehettem hozzájuk, mert apja a sok ólálkodó katona elől úgy őrizte a lányát, mint valami vén sárkány. Egyszer aztán szabadságot kaptam az ezredemtől. Erősen elhatároztam, hogy török-szakad, de találkoznom kell a lányommal. Hát azt eszeltem ki, hogy asszonyruhába bujtam, elmentem a malomba, szolgálónak ajálkoztam, mert így jóreményem volt arra, hogy a lányommal együtt lehessenek. Hát, — tárt karokkal fogadtak, — úgy megörültek nekem. A malomban nagy szükség volt szolgálólányokra, mert kettő éppen

Megindul a Zsidó Nemzeti Szövetség vidéki szervező munkája

Horowitz dr. a chaluc-mozgalom vezetője Erdélybe jön. A Keren Hajjeszód akciója. Körzeti közgyűlés Marosvásárhelyen és Nagyszébenben

(Kolozsvár, okt. 18. Az Uj Kelet tudóstól.) Annak a nagyszabású munkatervnek valóra váltása, melyet az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség temesvári konferenciája állapított meg, nagy lépésekkel halad előre. Egyfelől a Szövetség új alapokra tektetése, másfelől pedig a Palesztina-munka jelzik ezen átszervezés irányát. A Kolozsváron felállított állandó Palesztina-kiállítás iránt nemcsak az Erec Jisraél iránt rajongó zsidóság körében nagy az érdeklődés, de kereskedelmi és ipari körökben is. Egy Erdély—Palesztina-társaság létrehozása, mely a kereskedelmi és ipari összeköttetés telvéletét és lebonyolítását szolgálja, kedvező fogadtatásra talált és minden remény meg van, hogy a közeljövőben egy új zsidó közintézménnyel leszünk gazdagabbak.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség átszervezése a körzetek kiépítésén nyugszik. Amint azt már megírtuk, Erdélyt és Bánságot hat körzetre osztották fel és így teljesen decentralizálva vetik meg az elmélyítő munka alapjait. A konferencia határozatának megfelelően a körzeti vezetőség hozzáfogott a vidéki csoportok meglátogatásához és átszervezéséhez. A marosvásárhelyi körzet október hó 21-én tartja meg alakuló közgyűlését, amelyen a szövetség vezetősége számos kiküldöttel képviselteti magát. A körzeti kiküldöttjei azután Szászrégent, Maroshévizet, Gyergyószentmiklóst, Sepsiszentgyörgyöt és Barátot keresik fel. Október hó 28-án Zsidó zsidósága tart közgyűléssel egybekötött nagy mitinget. A következő napokon Zilahon és Szilágysomlyón tartanak gyűléseket. A jövő hónap 4-én a szébeni körzet tartja meg közgyűlését Nagyszébenben. A körzet szervező munkálatainak következő állomási Medgyes, Segesvár, Balázsfalva és Dicsőszentmárton lesznek.

A szövetség szervező munkálataival párhuzamosan a Keren Hajjeszód is nagyszabású akcióba fog. Amint megírtuk, a berlini körpont megbízásából dr. Wilenski jött volna le Erdélybe, azonban ez a program megváltozott, amennyiben Wilenski a regát nagyobb városait látogatja meg. Erdélybe és Bánságba a palesztinai chaluc-mozgalom egyik vezetőjébe dr. Samuel Horowitz jön. Horowitz egyike a zsidó világmozgalom legérdekesebb alakjainak. Éveken át vezetőserepet játszott a galiciai zsidó mozgalmakban és elnöke volt a Hasemer Hazáinak. A galiciai zsidó politikusok közül egyike volt a legkiválóbbaknak és mint híres szónok a világtársulásokon nem egyszer képviselte a zsidó munkásmozgalmakat.

Egy szép napon azután Horowitz teljesen eltűnt a zsidó politikai életből, hogy Palesztinában tünjön fel újra és pedig mint egyszerű fekete-

munkát végző chaluc. Beállott ő is a pionerek sorába, követ tört és mocsarat csapolt, téglát hordott, a legdurvább testi munkát végezte, hogy így legyen teljesen egygyé élete a chalucckéval, kiknek sorsát azelőtt vezetőséval képviselte. Most azután Horowitz, az egyszerű palesztinai chaluc, a londoni körpont hívására leteszi a munkaszerszámokat, az ásót, kapát és eljön Erdélybe, hogy Palesztina felépítésének előrehaladásáról beszámoljon és rámutasson azokra a kötelezettségekre, melyek minden becsületes zsidóra ráhárulnak. Horowitz egyike azoknak a heroikus alakoknak, akik mindent feláldoznak, hogy végsőkig levont következetességgel eleget tegyenek az eszme parancsának. Horowitzot valószínűleg lekíséri Kolozsvárra Wilenski is, aki azután Bukarestbe utazik tovább.

A Keren Hajjeszód kolozsvári körpontja már értesítést kapott arról, hogy Horowitz elindult Palesztinából és így valószínűleg még ebben a hónapban megkezdí erdélyi körútját, melynek állomásai Temesvár, Arad, Marosvásárhely és Kolozsvár lesznek. Ezenkívül Szőnyi Géza dr., a K.H. erdélyi irodájának vezetője, a szervezeti munkával kapcsolatosan valamennyi erdélyi és bánsági városban megalakítja a K.H. bizottságokat, melyek célja, hogy a zsidóságot, politikai felfogásra való tekintet nélkül, a Palesztina-munkába összefogja.

A jóvátételi bizottság megszavazta a magyar kölcsönt

Páris, okt. 18. A jóvátételi bizottság egyhangulag elfogadta a magyar kölcsönre vonatkozó javaslatot.

A kormányhoz közelálló körök a jóvátételi bizottság tegnapi határozatáról nyilatkozatot adtak a „Magyar Hírlap“-nak. A nyilatkozat szerinti döntés teljesen megfelel Bethlennek genfi tárgyalásain kialakult programtervezetével. A határozat a kölcsönügy második szakaszának tekinthető. A határozatból világosan kiderül, hogy a jóvátételi bizottság a népszövetséggel karöltve kíván eljárni és közre akar működni a reorganizációban. A kölcsön következő momentumai Boniolettinek, a népszövetségi titkárság delegátusának Budapestre való érkezése, aki a helyszínen fogja tanulmányozni a pénzügyi viszonyokat.

Eihalasztották Seipl és Stresemann találkozását

Bécs, október 18. Seipl és Stresemann találkozását elhalasztották. A két kormányelnök valószínűleg csak az osztrák általános választások után fog összejönni. A választásokat tudvalegleg október 2-ikára tűzték ki.

akkor szökött meg a katonájával. „Csak természetes, — mondtam magamban — „hogy kárpótlásul most meg a katonáknak kell szolgálóvá vedleniök.“ A molnárné elég nagynek és erősnek talá t, hogy fejjölyány lehessek és csak azt az egyet kötötte ki, — fogadjam meg ünnepélyesen, hogy katonával nincs és nem is lesz soha és semmiféle szerelmes viszonyom. Hát ezt a fogadalmat tiszta szívvel megtettem és elhatároztam, hogy szavamát becsülettel meg is tartom.

Elérkezett a lefekvés ideje. — A szolgálk összeszedelőzködtek, hogy aludni menjenek és én magam is önkéntlenül velök indultam. De a molnárné megfogta karomat és fölháborodva mondotta: „Már talán ü illyesmihöz van szokva? Ugyan ugy-é! Hát hun szolgálta ü előbben? Illyesmit nem tűrök meg az én portámon. Hát csak menjen ü szívessen föl, és aludjon a lányommal!“

Mit lehetett tenni: belétörődtem. Már éppen fölmentem a lépcsőn, amikor hirtelen nagy lárna támadt a malom előtt és hatalmas lángok világítottak be a szobákba. Odasiettünk az ablakokhoz: kint egy csapat francia katona sorakozott és Königsdorf lángokban állott.

— Védekezünk kell! — ordított a molnár és összecsdítette a szolgálkat. Az asszonyok a padlóra vágták magukat a golyók elől. Én a férfiak között maradtam, puskát ragadtam, csak úgy mint a többiek. A molnár nem győzte dicsérni a bátor nőszemélyt, aki persze én voltam. Minden puskalövésnél amelyet leadtam, valóságos csudálattal nézett reám. Csak rövid ideig álltuk a harcöt. A francziák benyomultak a házba,

egy óriási termetű káplár kiverte kezemből a puskát, derékon kapott és közben azt ordította: „Ez aztán nekem való nőszemély!“

— Jönnék a németek! Kiáltották egyszerre a francziák — és amilyen váratlanul jöttek, olyan gyorsan el is szaladtak, anélkül hogy egyéb zsákmányt vihettek volna magukkal, mint éppen engem, akit az a bizonyos káplár hatalmas karjai között fogva tartott. Én magam nem is ellenkeztem, mert örültem, hogy szerelmezemről elterelhettem a figyelmet. A káplár maga mellé emelt a nyeregbe, utközben egypárszor hatalmasan poján csókolott és hajrá, vágta, a lángokban alvó Königsdorfon keresztül. — Mikor megérkeztünk a francia táborba, — az egész eskadron jogot tartott rám és a veszekedésnek addig nem is lett vége, amíg a káplár határozottan ki nem jelentette: „Ezt a leányzót pedig én feleségül veszem! Én szöktettem meg régi lovagszokás szerint és egyáltalán éppen nekem való ez a nőszemély. Holnap jöhet a tábori pap hogy összeeskessen.“ Ezzel a megoldással mindannyian meg voltak elégedve.

— Pierre Lasusse megházasodik! — kiáltották lelkesen — hurrá! Az egész eskadron házassági tanu lesz!

— Barátaim, — mondotta Pierre Lasusse — én boldog házasfél leszek. A feleségem legalább 170 centi én magam két méter 67 vagyok...

— Hallgass Pierre, — szól közbe az egyik — a feleséged egészen elpirult, hogy illyesmikről beszélsz.

— Csak hadd piruljon! — kiáltotta vidáman Pierre, — úgy is szerettem a piros arczuakat.

(Folytatása következik.)

A milánói fa

(Milanai játé!) Mege politikának fista-nap. Mu ben kijelente szág győzelm ségen, mely kedését.

A fasci hogy rekonst igénybe a fas lesz más erők ját megakadá számára hasz ezeket keres hatalmat, mel tására vagy tehat, hogy é tekintélyt leg ták helyi v prefektusokna és katonai hi ez a milicia törekednie ke magának. Ak melyek közle győződve, ho

Mussoli ták. Azután hajtóbizottság a fasciából. A tot megsemmi lefüggesztette vitte. A nagy tározta el. Az a következtet látta, hogy a életéből kizár

Huszon

Luigi Starto állam

(Róma, játé!) A tár hűségesebb n évtizedekig t gyűjtik össze könnyeit, k szenvedéseine számsorok a jukkal soksz társadalmi p elvont fejteg

A nőpi társadalmi p tott és avata anélkül, hogy jában sikerü jutni. A női fontosabb arg oszlopa volt, -zet mostoha a nők száma ság nem lehe nek, mert a figyelmenkiv lehetetlenség

A szül ugyanis kéts születések szá tések számar nem adták mert csak az ről készítette

Luigi S aligazgatója nak, a napo jával, amely világ különb ról. A kimut hetvenötmilli nő, tehát ös több a földő arányszám az elterést muta

Ránk Románia az fiak száma n

Mussolini megfenyegeti a fascistákat

A milánói fascista-nap. A diktátor más pártokhoz akar fordulni

(Milánó, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megemlékeztünk már arról, hogy a fascista-politikának forduló pontját jelenti a milánói fascista-nap. Mussolini nagy beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a korfui kérdésben Olaszország győzelmet aratott azon a nemzetközi szövetségben, mely megirigyezte az olasz állam megnövekedését.

A fascista politikáról Mussolini kijelentette, hogy rekonstrukciós törekvéseiben szívesen veszi igénybe a fascisták támogatását, azonban kénytelen lesz más erőkhez fordulni, ha a fascizmus munkáját megakadályozná. Ha a fascista tábor nem nyújt számára használható embereket, úgy máshol fogja ezeket keresni. A fascizmus kezeibe kerítette azt a hatalmat, mely az állam autoritásának helyreállítására vagy megvédésére szükséges. Nem tártethat, hogy éppen a fascisták azok, akik ezt a tekintélyt leggyakrabban kompromittálják. A fascisták helyi vezetői engedelmessé tartsanak a prefektusoknak. Ki kell jelenteni, hogy a politikai és katonai hivatalok inkompatibilisek egymással és a milícia bomlására vezetnek. A fascizmusnak törekednie kell, hogy a többi irányokat megnyerje magának. Akár az egyesek, akár pedig csoportok, melyek közelednek a kormányhoz, legyenek meggyőződve, hogy szívesen látják őket.

Mussolini beszédét nagy lelkesedéssel fogadták. Azután Rocca ügyét tárgyalták, akit a végrehajtóbizottság, Mussolini felfogása ellenére, kizárt a fasciából. A nagy fascista tanács ezt a határozatot megsemmisítette, Roccát azonban három hónapra felfüggesztette, mert polémiáját nyilvánosság elé vitte. A nagy tanács a párt teljes átszervezését határozta el. Az olasz lapok Mussolini beszédéből arra következtetésre jutnak, hogy Mussolini végre belátta, hogy a többi pártokat nem lehet a nemzet életéből kizárni.

Huszonötmillió felesleges nő van a világon

Luigi Starto statisztikája. Románia az egyetlen állam, ahol több a férfi mint a nő

(Róma, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A társadalmi problémák buvárainak leg-hűségesebb munkatársai a statisztikusok, akik évtizedekig tartó munkával szürke számsorokba gyűjtik össze az emberiség nyomoruságát, könnyeit, krözüsi gazdaságát, alkotásait és szenvedéseinek dokumentumait. Az ilyen hideg számsorok a maguk könyörtelenül józan logikájukkal sokszor beszédesebben világítanak rá a társadalmi problémákra, mint a szociológusok elvont fejtegetései.

A nőprobléma talán egyike a legrégebb társadalmi problémáknak, amelyet ezernyi avart és avatatlan elme vett már bonckés alá, anélkül, hogy a probléma megoldásának módjában sikerült volna megegyező eredményre jutni. A női emancipáció híveinek egyik legfontosabb argumentuma a statisztikusok számszövege volt, amelyből kiderült, hogy a természet mostoha gondoskodása révén sokkal több a nők száma, mint a férfiaké és így a házasság nem lehet egyedüli megoldója a nőkérdésnek, mert a gazdasági és esztétikai szempontok figyelmen kívül hagyása mellett is, matematikai lehetetlenség az összes nők férjhezmenése.

A születésekről összeállított statisztikát ugyanis kétségtelenül igazolták, hogy a férfiszületések száma aránytalanul több a nőszületések számánál. Ezek a statisztikák azonban nem adták teljes és hű képét a helyzetnek, mert csak az egyes területek részleteredményeiről készítettek kimutatást.

Luigi Starto kiváló olasz statisztikus, aki igazgatója az olasz állami statisztikai hivatalnak, a napokban készült el statisztikai munkájával, amelyben pontos kimutatást közöl a világ különböző államainak férfi és női lakóiról. A kimutatás szerint a földgömb négyszázhetvenötmillió lakója közül kétszázötvenmillió nő, tehát összesen huszonötmillió nővel van több a földön, mint férfival. A két nem közötti arányszám az egyes országokban jelentékeny eltérést mutat.

Ránk nézve különösen érdekes, hogy Románia az egyetlen állam, amelyben a férfiak száma meghaladja a nők számát. Romá-

niában ugyanis ezer férfire kilencszáznyolcvanöt nő esik, míg az összes többi államban jelentékenyen több a nő, mint a férfi. Legkirívóbb az ellentét Oroszországban, ahol ezer férfire ezernégyszázötven nő jut, de Németország is csak kevéssel marad Oroszország mögött, mert ott ezernégyszáz nő esik ezer férfire. Olaszországban ezernégyezer nő jut ezer férfire, Fran-

ciaországban ezer férfire ezerkilencven nő esik, míg Belgiumban mindössze ezerharminchárom nő jut ezer férfire.

Az olasz tudós az arányszámok kirívó ellentétét a háború következményeiben magyarázza, mert az arányszámok azokban az államokban a legsúlyosabbak, amelyek a legtöbb embert veszítették a háborúban.

Ki veszi át a belügyi tárcát?

Marad-e Constantinescu? Uj miniszterjelöltek. A CFR. autonómiája

(Bukarest, okt. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Adeverul” értesítése szerint a miniszterelnök holnap folytatja tárgyalásait a kormány jelenlegi tagjaival és ismerteti az utóbbi napokon folytatott tanácskozásain nyert impresszióit. A lap szerint majdnem bizonyos, hogy Constantinescu megmarad a kormányban és ebben az esetben a belügyi tárcát — legalább egyelőre — a miniszterelnök fogja vezetni. Ha azonban Constantinescu megmarad lemondási szándéka mellett, úgy Marzescu jelenlegi munkaügyi miniszter veszi át a belügyi tárcát. Az új miniszterjelöltek sorában Lapadatu, Tancred Constantinescu, Se-

veanu és Dimitriu liberálistársa vezetőembereke emlegetik.

A CFR. autonómiájáról szóló törvényjavaslat a jelen ülészakon feltétlenül a parlament elé kerül. A kormány elhatározott szándéka, hogy az államvasutak vezérigazgatójává a legmegfelelőbb, feltétlen szakértelemmel rendelkező szakembert fogják kinevezni és teljesen figyelmen kívül hagyják a politikai szempontokat.

A beszarabiai képviselő frakciója elhatározta, hogy a kamara alelnökségére German Pantea képviselőt, a szenátus alelnökségére pedig Ludovic Daus szenátort jelölik.

Egy szemtanu Yokohama és Tokió végnapjairól

A megsejtett katasztrófa. Letargiába esett emberek várták a halált

(Bécs, október 17. Az Uj Kelet tudósítójától.) A japán katasztrófa egyik szemtanuja érdekes és izgalmas leírásban mondja el a „Neue Freie Presse” hasábjain élményeit.

A délelőtti órákban — írja a szemtanu — az emberek arról beszéltek, hogy bizonyára „tajfun” jön, mert tikkadt volt a levegő, az eget sötét felhők borították, a levegő mozdulatlanul állott, vastagon és nedvesen, ahogy tajfun előtt lenni szokott.

Régebben, két-három évnek előtte szájról-szájra adták az emberek, valahogy megsejtette mindenki, hogy jön egy idő, amikor nagyobb földrengés egész Tokiót és Yokohamát el fogja pusztítani. A kisebb földrengések, amelyek ez előtt majdnem minden második napon megismétlődtek, az utóbbi időben elmaradtak, helyettük nagyobb időközökben komolyabb rengések jelentkeztek. Tavaly őszkor volt ilyen földrengés, amikor több ház hatalmas repedéseket kapott, ezt követte egy másik nagyobb földrengés az év áprilisában. Az emberek most még inkább érezték, hogy egy nagyobb katasztrófa fog bekövetkezni és ez a megérzés a sajtóban is visszhangra talált. Nagyon megnyugtatóan hatott Omori tanárnak, egy híres szeizmografusnak az a megnyugtató kijelentése, hogy

tíz éven belül nagyobb földrengésektől nem kell tartani.

Ez a vigasztaló kijelentés azonban néhány hét múlva megint csak hatástalan lett: az emberek aggodni kezdtek jövőjükért.

A kritikus napon dél felé erősen fokozódott a nagy hőség és egy hirtelen beállott vihar már éreztette a tajfun. Az embereket a nagy hőség kifárasztotta és elálmósította, mindenki valami letargiás szédületben élt, amikor minden mindegy és amikor csak nyugalmat és békét kíván az ember. Déli tizenkét órákor úgy vélte mindenki, vasárnap lévén, kimennek a strandra, vagy a hegyekre. Aki nek nyaralója van, élvezi majd a tenger partján az enyhe szellőt és hétfőre majd alább hagy a nagy hőség. Két perccel a déli óra előtt, amikor a műhelyekben és irodákban kezeiket mosták az emberek, hogy távozásuk előtt tisztálkodjanak,

a földi irtózatot morajjal dörgött,

mintha a pokol nyílt volna meg. Yokohama városának alapja robbanva, darabokra szagatva három lábnyira megindult. A föld valószínűleg megnyílt, számtalan üreg támadt, olyan nagy, hogy egy autó befért volna, a nyílások ismét zárultak, majd újra megnyíltak, amint az Óceán hullámai ide-oda verődtek. És az egész idő alatt alulról örült zaj tört fel, poklok leírhatatlan zsvaja.

Már az első lökésnél összeomlott egész Yokohama. Az üzleti negyed javarésztben kőből épült házai fűlsiketítő moraj közepette omlottak össze és omladékkukkal elzárták az utcákat. A kínai negyed, piszkos sikátorával, mint egy marék homok, úgy esett össze és a hatalmas japán város a földdel egyenlővé lett.

A tengerparton épült vámpaloták, az arra

járó autók, a kis japán kétkerekű kocsik egy amerikai gőzösn levők szemelattára

pillanatok alatt elmerültek.

A gőzös a katasztrófa pillanatában szerencsére már kifutott a nyílt tengerre. A földnyílásokba azonnal víz tódult és tiz perc múlva az utakat is víz öntötte el. Yokohama dombja, amelyen a gazdag külföldiek és vagyonos japánok házai állanak, egyszerre lesüllyedt a mélyenfekvő keretek nivójára. Harminc másodperc alatt a gyönyörű Yokohama egyetlen törmelékhalma lett.

A pusztítás irtózatot káoszhoz hozzászegődött a tűz. Az első nagy lökés után mindenütt tünyelvek csaptak a magasba, majd vastag koromfelhők gomolyogtak a romhalma fölött. Olajtankok robbantak mindenfelé és nagy koromfelhőkkel égni kezdtek, az égő láva a tengerbe csuszott és egyszerre körülvevették a hajókat. Irtózatot munkába került a tűzgyűrűkből kimenekülni.

Mit cselekedtek az emberek? Semmit, mert nem volt idejük mégcsak arra sem, hogy az irtózatot események tudatára ébredjenek. És akiket az összeomló házak nem temettek maguk alá,

mint eszelősök futkostak,

mindenütt akadályokra bukkantak. Csak az első pillanatokban lehetett segélykiáltásokat hallani, később mind csendesebb lett a poklok városában, mert a nagy porfelhők, amelyek sötétségbe borították a várost, a lélegzettől is megfosztották az embereket. Nem volt menekvés sehonnán, a szerencsétlen emberek kétségbeesetten, legtöbbje örült izgalomban hozzátartozóit kereste. Nem sokáig tarthatott ez a keresés sem, mert a tűz és a mérges gázok ezeket pusztították el. Aki mégis menekülhetett, az a part felé igyekezett, amely azonban mélyen víz alatt állott. A tűz elől sokan a csatornába ugrottak, vagy a tengerbe, ahol órákhosszat kapaszkodtak a cölöpökbe. Itt is csak úgy sikerült az égő olaj elöl megmenteni életüket, hogy

állandóan vizet öntöttek egyik kezükkel a fejükre.

Voltak olyanok, akiknek a tűz szemüket égette ki.

Másnap az egész város felett az összeégett emberek borzalmas szaga terjengett. A városban mindenféle hullákat lehetett találni a legkülönbözőbb helyzetben. A legtöbb halott ruháját fosztogatók rabolták el, úgy hogy csupa meztelen hulla fektűt a városban.

Tokióban maga a földrengés gyengébb és más lefolyású volt. Könnyű hullámmással kezdődött, amely fokozatosan erősebb robajokkal és földszakadással folytatódott. Mindazonáltal most Tokióból fennáll, már nem mondható városnak, összefüggéstelen víz- és világításihiányban szenvedő falu, amelyben a fosztogatás és gyilkosság virágzott. Ma még nem lehet tudni, mi lesz a japán főváros sorsával. Legl inkább arról beszélnek, hogy Kioto vagy Csaka lesz Japán fővárosa. A császári család már át is tette székhelyét Kiotóba. Több nagyobb üzleti cég szintén áttelepül a két város egyikébe.

Leverték a tripoliszi lázadást

Róma, október 18. Tripolisban lázadás tört ki. Az olasz katonaság — a „Corriera dela Sera” jelentése szerint — három órai heves harc után visszaverte a felkelőket. Az olaszok vesztesége háromszáz ember.

Ha művészi kivitelű fa vasbutort

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a **SZÉKELY ÉS RÉTI** ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit. Asztalok, furnírszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be.

Moravetz Karácsonyi Albuma

az idei karácsony szenzációja! Nyolcvan oldalon harmincnégy válogatott művet tartalmaz. — Mindenütt kapható!! Egyenként véve 790 lej értéket képvisel. —

Minden cionista köteles legalább egy dunam földet visszaváltani Palesztinában a Keren Kajemet javára. Ára 5 font = 5000 lej. Részletekben is letérlelhető. (Konferenciái határozat.)

Minden cionista helyi csoport, egyesület köteles évenként legalább egy estélyt rendezni a Keren Kajemet javára és összes rendezvényei utáni tisztasági bevételének 10 százalékát szintén a Keren Kajemetnek beszolgáltatni. (Konferenciái határozat.)

Volt hadifoglyok!

Megjelent a legszöb orosz dal, mely lépten-nyomon kísért benneteket nagy Oroszországban. Címe:

Bajkál (Szibériai emlék)

Vegyétek és terjesszék! Moravetz kiadás, mindenütt kapható!

Mégis csak legjobb a késnélküli borotválópor, amely az ország legrégebb gyártmánya

„RASOL IDEAL“

Kapható 1-es, 2-es és 3-as minőségben (utóbbi a legerősebb) 1/4, 1/2 kg. szép kivitelű csomagolásban. 5 kg. vétel franco-franco lei 130,—, kisebb mennyiségben lei 30,— kg-ént. **Óvakodjunk** az ártalmas utánzatoktól. Csak az „Ideal“ felírásu valódi

Reszling József fodrász

Cluj, Calea R. Ferd. 30. (a nagy vashid mellett).

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron vesz a **Kereskedelmi Hitelintézet** Kolozsvár, Főter 20. Telefon 40 és 229

RÓTH cipész

GLUJ, Str. St. O. Iosit

volt Széputoa

Nyomdafesték Wicke Berlin

Lepagenál Cluj. Kérjen árjegyzéket

A mai valutapiac

Élénk üzleti forgalommal kezdődött ma a helyi valutapiac. A lej jelentékeny szilárdulása jegyében indult és végig megmaradt ez a tendencia. Látszólag a lej stabilizálása felé tendál a valutapiac, ami mindenképpen kedvező jelenség. Kérdés azonban, vajjon ez a tendencia állandósul-e, vagy csak átmeneti jellegű.

Osztrák korona a mai forgalomban 330—332-n kelt el, magyar (belföldi) koronára 145—148, szokol 628—634, font sterling 965—970, francia frank 12.72—12.95, svájci frank 38.20—38.30, olasz lira 9.78—9.82, dollár 213—214, dinár 2.45—2.55. Lényeges eltérés a tegnapi jegyzetekhez képest csak a cseh és angol valutákban mutatkozik.

Október 18-án 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8800—9000 külf. magyar koronát,
14600—14800 belf. magyar koronát,
0.10.35—0.10.40 font sterlinget.
7.69—7.66 francia frankot,
2.52—2.58 svájci frankot,
0.46.73—0.46.78 dollárt,
10.18—10.20 olasz lírát,
32800—33200 osztrák koronát,
15.83—15.86 cseh koronát,

Valutapiac október 18-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1278, London 963, Newyork 213 1/2, Róma 977, Zürich 3840, Prága 638, Bécs 30.5, Budapest 120, Varsó 4.

Bukarest. Valuták: Napoleon 810, márka 40, leva 203, török lira 130, font sterling 990, francia frank 1310, svájci frank 39.5, olasz lira 290, drachma 350, dinár 255, dollár 219, lengyel marka 4, osztr. korona 31.5, magyar korona 82, cseh korona 630.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Newyork 557 1/8—557.5, London 2524—2525.5, Páris 33.70—33.50, Milano 2535—2530, Prága 1661.5—1660, Budapest 307.5—307.5, Belgrád 661.5—661.5, Bukarest 261—261.5, Varsó 5.5—5.5, Bécs 78.75—78.75 Bécs lebélyegzett —

Az árnyék

— Dráma három felvonásban. Írta Dario Nicodemi. Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban —

Asszonydráma, a szónak nemes értelmében. Nem abban az értelemben, hogy az asszony körül történik minden, hanem úgy, hogy az egyedül cselekvő, öntudatosan elhatározó és sorsdöntő fél az asszony. A történet annyira egyszerű, minden nap előforduló, vagy megeshető, hogy szinte banálisnak lehetne mondani. De ez is csak azt bizonyítja, hogy hivatott íróval állunk szemben. Mert az élet utjai telve vannak banalításokkal és mégis milyen keveset tudunk észrevenni belőlük. Éles szem kell ahhoz.

A nő beteg. Hat év óta nem tud mozdulni karosszékeiből. A fiatal férj, művész, nem tudja nélkülözni életemét, a családi melegséget. Az élőhalott feleség melől a végzet kikerülhetetlenségével viszi a sors a másik asszony karjába. Hat év múltán a feleség váratlanul meggyógyul bénaságából, meg akarja lepni férjét a műtermében — és ott találja a másik asszonyt a gyermekkel. Mi történik most? Mindannyiok részén ott van az igazság, mindannyian jók és nemesek, ami bünt elkövettek, csak a jónak akarásában tették és a sors mégis rettenetesen bünteti őket. A férjet, aki nemes kiméletből titkolta el éveken át felesége elől új szerelmét, a feleséget, aki nem tehet róla, hogy hat évig volt mozdulatlan élőhalott és az új asszonyt, aki magát föllázdozó szerelemmel vette körül éveken át a beteg feleséghez láncolt férjet. Az asszony határoz. A hat évig betegen és még azon túl is szerelmes feleség. Lázadó és belényugvó rezignációval állapítja meg, a fiatalság, az egészség és mindenek fölött a gyermek jogát — és eltávozik. Ennyi az egész. Majdnem banálisnak mondható, de alakjaiban az író annyi igaz lélekrajzot adott, hogy a nézőteret teljesen hatalmába tudta keríteni. A közönség vele élt, vele lélegzett és vele győtrődött a dráma hőseivel. Igaz, hogy ez — és nem utolsó sorban — a szereplők érdeme is — és mindenek fölött a dráma és az est hőse: Poór Lilié. A drámának tulajdonképpen ő az egyetlen tettesszereplője: a beteg feleség. Az első felvonást szinte teljesen ő beszéli végig és a másik két felvonásban is ő a cselekvő központ. Régen nem láttuk már ennyire hatalmasan halk szavának és életetábrázolóknak ezt az igaz színésznőt, mint tegnap este. A nézőtérnek először fel kellett ocsudnia kábultságából, hogy a tapsvihar kitörhessen belőle. A dráma többi alakjának passzív szerepe van. Igazában csak szavak-

ban passzívok. Az író kevészavúknak írta meg őket, de az érzések és átélések egész skáláját viharoztatja le bennök. Egy-egy mozdulat, egy arándulás, egy hallgatás a kifejező eszköze és nagy művész legyen az, aki ezzel az eszközzel is mindent, vagy legalább is sokat tud mondani.

A tegnapi előadásán megkaptuk ezt a művészetet. Baróti Erzsébet a szerető, Laczkó Aranka egy felolvasónő, Mihályffy egy kesernyész jóbarát és Forgács a házi orvos szerepében mind elsőrangúak voltak. De külön dicsérettel kell megemlékezni Kemény László szerepléséről. Ha Poór Lili szerepe a szavakba öntött érzések csudálatos kifejezése volt, Kemény Lászlónak a fiatal férj szerepében éppen ellenkező feladat jutott. Allig-alig szólni egy szót és mégis ember lenni és tragikus hős lenni. A férj szerepe eredetileg Táraynak volt kiosztva, Táray beteg lett és Kemény, az utolsó huszonnégy órában, egyetlen próbára vállalta ezt a súlyos művészi feladatot. A legnagyobb dicséretet, de az igazságot is mondjuk akkor, amikor megállapítjuk róla, hogy a szerepbe való beugrás semmiben se volt észrevehető a játékán. Kemény Lackótól még sok szépet és jót várunk a jövőben. (g.)

— Százötvenbillió márka a szegényeknek. Berlinből jelentik: A berlini tőzsdén tegnap új választmány alakult azzal a céllal, hogy a szegény néposztályok élelmézéséről gondoskodják. A gyűjtés eddigi eredménye százötvenbillió márka.

Nagy occasio!

Harisnyák, keztyűk, kötött kabátok eredeti gyári áron árusítatnak a

SPORT

kötött-szövött áruházban, Cluj

Cal. Reg. Ferdinand 16.

Állami hivatalnokknak külön engedmény

Leszállított árak

Az Uj Kelet az napilapja
Felelős szerkesztő
Az Uj Kelet cikk jelölésével
Elfizetési árak félévre 3
Hromaniában és Rador Pn hirdetés

Bloch

Hirt adó szeli főrabbi h brüsszeli lapok

A német alkalmával dr. brüsszeli zsinat az egyiptomi szélt. Nem volt szolgaság a né járult ehhez. imát is elmond királyra. Emia tatta és a Sain

Pár nap börtönöri teen tuskelt be Bl

— Na mondotta —

rabbi és a pa agyondisputálja meglepetése, a békés beszélget nyelvre oktatta hónapot töltött

Bloch dr jezsuita páter beszédében buc

— A ki restből jelentik a királyi család udvari miniszter és két udvarh jelen voltak a Duca, Marzesco Tancred Constan Romulus, a szig udvari orvos és resti követe. vonaton, ott fe amellyel Belgr

— Meg ratlanul megh loszvár egyik ügyvédeknek hunyt Kolozs

télyesebb család Isac Aurél ügyvédtársa Isac vezérfelügyelő genciája, végt ról ismeretes sadalmának o betegeskedett keresett enyh

— A s fényképei. A zolványok kivá kezdetét. A fé olyan hírek ke az igazolványk lyeket a rendő vári fényképé kérdésben Mur Popovicu rend jelentették, hog intézkedés nri kijelentette, ho nyok fényképe egyedül a cselé tését tartja fen ségi fényképész

— Az ip lése. Bukarest (Ipari Hitelintézet) hitelszükségletei kuló közgyűlésé rint végleg elha vezérigazgatójáv titkárt, igazgat Banca Romanae

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Felírói díjak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei felelőre 320 lei, egész évre 620 lei.

Magyarországon és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (București, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Bloch dr. és a jezsuita páter

Hirt adott az Uj Kelet már Bloch dr. brüsszeli főrabbi haláláról. A nagy héber tudósról a brüsszeli lapok a következő esetet elevenítik fel:

A német megszállás alatt, peszach-ünnep alkalmával dr. Bloch nagy beszédet mondott a brüsszeli zsinagógában, melyben a zsidó népek az egyiptomi szolgaságból való kiszabadításáról beszélt. Nem volt nehéz elérteni, hogy az egyiptomi szolgaság a német megszállást jelentette. Hozzájárult ehhez, hogy Bloch a szokásos királyért való imát is elmondotta, természetesen Albert belga királyra. Emiatt a német parancsnokság letartóztatta és a Saint Gilles kazamatáiba csukatta.

Pár nap múlva a bajor őrmester, aki a börtönöri teendőket látta el, egy jezsuita pátert munkált be Bloch dr. cellájába.

— Na most felfalhatjátok egymást! — mondotta — s meg volt győződve róla, hogy a rabbi és a páter legalább is agyonverik, vagy agyondisputálják egymást. Annál nagyobb volt a meglepetése, amikor másnap a rabbit és a pátert békés beszélgetésben találta. Bloch dr. héber nyelvre oktatta a jezsuitát, akivel azután még hat hónapot töltött el a közös cellában.

Bloch dr. temetésén a gyászolók sorában egy jezsuita páter lépkedett, aki a sírnál szép héber beszédben bucsuzott el rabbi barátjától.

— **A királyi család belgrádi útja.** Bukarestből jelentik: Tegnap este fél 9 órakor utazott a királyi család különvonaton Belgrádba, Misu udvari miniszter, Anghelescu marsall, két adjutáns és két udvarhölgy kíséretében. A pályaudvaron jelen voltak a miniszterelnök, Bratianu Vintila, Duca, Marzescu, Inculcut és Nistor miniszterek, Tancred Constantinescu CFR. vezérigazgató, Voinescu Romulus, a sziguranca vezérigazgatója és dr. Mamulea udvari orvos és Ciolac Antics, Jugoszlávia bukaresti követe. A királyi család Orsováig megy vonaton, ott felszállnak a Stefan cel Mare jachtra, amellyel Belgrádba hajózik.

— **Meghalt Isac Aurél dr.** Ma reggel váratlanul meghalt negyvenkétéves korában Kolozsvár egyik legnépszerűbb és legképzettebb ügyvédek egyike: Isac Aurél dr. Az elhunyt Kolozsvár egyik legrégebb és legtekintélyesebb családjából származott. Fia volt id. Isac Aurél ügyvédnek és szenátornak és testvérbátyja Isac Emil ironak, Erdély színészeti vezérfelügyelőjének. Az elhunyt magas intelligenciájú, végtelen rokonszenves és szívjóságáról ismeretes férfi volt, aki a város egész társadalmának osztatlan szeretetét bírta. Régióta betegeskedett és Davosban és a közeli Keleten keresett enyhülést. Temetése holnap lesz.

— **A személyazonossági igazolványok fényképei.** A fényképes személyazonossági igazolványok kiváltása csak november 15-ével veszi kezdetét. A fényképek kiállítására vonatkozólag olyan hírek kerültek forgalomba, hogy csak azokat az igazolványképeket fogadják el a rendőség, amelyek a rendőrségi fényképész készít el. A kolozsvári fényképészek egy küldöttsége felkereste e kérdésben Muresan Septimiu megyei prefektust és Popovicu rendőrprefektust, akik egyértelműleg kijelentették, hogy a szabad ipart korlátozó ilyen intézkedés nincs érvényben. A rendőrprefektus kijelentette, hogy a személyazonossági igazolványok fényképeit a közönség bárhol elkészítheti, egyedül a családigazolványok fényképeinek elkészítését tartja fenn egy miniszteri rendelet a rendőrségi fényképész részére.

— **Az ipari hitelintézet alakuló közgyűlése.** Bukarestből jelentik: A Creditul Industrial (Ipari Hitelintézet), amelynek feladata lesz az ipari hitelszükségleteinek kielégítése, vasárnap tartja alakuló közgyűlést. A kormány hivatalos lapja szerint végleg elhatározott dolog, hogy az intézet vezérigazgatójává Popescu közlekedésügyi államtitkárt, igazgatójává pedig Slavescu Viktort, a Banca Romaneaska igazgatóját nevezik ki.

Egy kolozsvári főtisztviselő halálos autószerencsétlensége

Weisz Jenő tragikus halála

(Kolozsvár, október 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megrendítő tragédia tartja izgalomban Kolozsvár egész zsidó társadalmát. Weisz Jenő, a Hirsch szeszgyár főtisztviselője, Kolozsvár zsidó életének egyik legismertebb és nagy tiszteletben álló tagja,

autószerencsétlenség áldozata lett.

A halálos autószerencsétlenség a Mocs és Mezőmehes közötti országon történt. Weisz Jenő harmadmagával a kora reggeli órákban autón Szászrégen felé igyekezett. Mocs és Mezőmehes között az autó főkje felmondta a szolgálatot, a soffőr nem tudta megfékezni az autót, amely a lejtős uton felborult, úgy hogy a bentülők széles ívben repültek ki a karosszériából. A hátul ülő Móríz Béni kereskedő és egy Grün nevű mezőmehesi lakos kisebb zúzódások árán menekült meg a veszedelemtől, a soffőr életveszélyes sérüléseket szenvedett, míg a tragikus sorsú Weisz Jenőnek nyakcsigolyája törött ketté és

nyomban szörnyethalt.

— **Kedvező fordulat a kolozsvári Opera válságában.** A kolozsvári Román Opera válságában ma fordulat következett be és ezzel ismét megnyílt a lehetősége annak, hogy az Opera nélkülözö színészei megkapják fizetésüket. Utalea polgármester tegnap kézhez vette Banu szép-művészeti miniszter rendeletét arra vonatkozólag, hogy az Opera pénzügyi helyzetét szanálja és a kulturtárca terhére a szükséges pénzüsszeget előlegezze. E tárgyban ma délelőtt a városházán tanácsülés volt és ennek eredményeképpen hatszáz ezer lejt a polgármester már ki is utalt. Négyszáz ezer lejt a jövő hét folyamán fog kiutalni.

— **Halálozás.** Nagy részvét mellett kísérték utolsó útjára a temesvári gyárvárosi aut. ort. izr. hitközség négy évtizeden keresztüli érdemes elnökét Grünfeld Józsefet. Szoffer Herman gyárvárosi főrabbi magasröptű és megkapó gyászbeszéde után Friedmann Ferenc hitközségi elnök megható szavakban esetelte az elhunyt érdemeit és nagy emberszeretetét.

— **Két rabbi siremlékének együttes avatása.** Szabadkáról jelentik: Az elmúlt vasárnap délelőtt a szabadkai temetőben ünnepélyes keretek között avatták fel néhai Kuttna M. L. és néhai Singer Bernát dr. főrabbiak örök nyugvóhelyén emelt impozáns márványsiremléket. Az ünnepségen nagy és előkelő közönség jelent meg. Az avatási ünnepélyen Gerson dr. főrabbi mondott ünnepi emlékbeszédet, amelyben méltatta a két elhunyt rabbi érdemeit. A beszéd után ünnepi ima következett.

— **A zsidó nemzeti szövetség szászrégeni körzetének közgyűlése.** A zsidó nemzeti szövetség szászrégeni körzete vasárnap, e hónap huszonegyedikén közgyűlést tart. A közgyűlésen a központot dr. Klein Miksa és Székely Béla képviselik. Dr. Klein Miksa a zsidó nemzeti mozgalom mai állásáról referál, míg Székely Béla a konferencia eredményeiről tart beszámolót. A közgyűlést megelőzően szombaton este a kolozsvári Tarbut sómérjainak III. centuriója, amely munkásfiukból áll, sómér-ünnepélyt rendez, amelynek programját a sómérök önálló szervezetei töltik ki.

Heti naptár

5684. Marchesvan 10. Szombat.
Szombat beköszöntése: Temesváron 5 óra 40 perc, Kolozsváron 5 óra 30 perc, Brassóban 5 óra 20 perc.

Szombat vége: Temesváron 6 óra 40 perc, Kolozsváron 6 óra 30 perc, Brassóban 6 óra 20 perc.

Szidra: Lech-löché. A kanaániták kiszorítják az országból a szemita őslakókat. Ekkor küldi Isten Abrahámot Ur Kászdimból Cháránon keresztül, hogy megvesse lábát azon a földön, amely utódainak hazája lesz.

Háftára: Lámá tómar Jákob. (Jesájá 40—41.) Abrahám utódai visszakerültek Kászdím földjére, Babiloniába. Cyrus király deklarációja után sem siet visszatérni az országalapítás nehézségeitől elcsüggedt nép. Ezért emlékezteti a próféta arra az isteni rendelkezésre, hogy azon a földön kell élni, ahová első őse is elment ebből az országból.

Weisz Jenő halálának híre óriási megdöbbenést keltett egész Kolozsváron. A tragikus sorsú negyven év körüli férfi korábban adóhivatali főtisztviselő volt és néhány évvel ezelőtt került a Hirsch-féle szeszgyárhoz, ahol hamarosan vezető pozícióra tett szert. Weisz Jenő évek óta főtiktára volt a kolozsvári Chevra Kadisanak és minden zsidó mozgalomból önzetlenül kivette a részét.

Különösen tragikussá az teszi halálát, hogy alig félévvel ezelőtt ugyancsak tragikus körülmények között felesége halt meg, akinek halálát három árva gyermeke maradt. Az özvegyen maradt férfi féltő gonddal nevelte gyermekeit.

A megrendítő tragédia híret gróf Teleky autója hozta Kolozsvárra, amely szembejött a szerencsétlenül járt autóval.

Weisz Jenő temetése valószínűleg pénteken délután lesz, a Chevra Kadisa épületéből. Weisz Jenő utolsó útjára Kolozsvár zsidó társadalmának osztatlan részvéte kíséri. Különös részvét nyilatkozik meg az árvaik iránt, akik közül kettő skarlátban tekszik.

— **A dési zsidóság kórházélelmező akciója.** Hirt adtunk már arról, hogy a dési zsidóság körében nemes akció indult meg a közokmány zsidó betegeknek ellátására. A múlt hónapban az akcióban a következők vettek részt: Balkányi Andor, Balkányi Chaim, Bernáth Samu, Berger Izsákné, Brukenstein Mihály, dr. Brüll Vilmosné, Dux Mórné, Farkas Gézáné, Farkas Mórné, Feustein Aronné, Friedmann Izsákné, Fürst Mihály, Frank I. Mózesné, Grün Náthán, Golcz Mihály, Goldstein Jakab, özv. Hochstadtné, Hirsch Manóné, Havas Mártonné, dr. Havas Jenőné, Horovitz N.-né, Noe Izidorné, Reb Paneth Ezekiel, Rosenzweig Jakab, Surányi Jenőné, Surányi Nándorné, Weinberger Vilma, Weinberger Samuné és Weisz Henrik.

— **Eljegyzés.** Klein Irénkét eljegyezte Baum Ferenc Bonyhárol. (Minden külön értesítés helyett.)

Abraham Szerénkét Marosvásárhelyről eljegyezte Feivis Szofer Zentárol.

Krausz Irénkét Marosvásárhelyről eljegyezte Fichtmann Leó Marosvásárhely.

— **Einstein professzor Monte-Videóban.** A monte-videói egyetem meghívta Einstein professzort, hogy elméletéről előadásokat tartson. Einstein a meghívásnak hir szerint eleget fog tenni.

— **Szent Eliz.** Szabó Imre érdekes és izgalmas jelenetekben bővelkedő regénye most jelent meg két kiadásban. A velinpapírra nyomott, számozott és szerzői aláírással ellátott példányok ára 220 lej, a finom papíron kiállított japánkötésű könyvek darabja 120 lej. A könyvet meg lehet rendelni az Uj Kelet könyvosztályában.

— **Mussolini épít.** Milanói jelentés szerint Mussolini a fascista uralom kitörésének évfordulóján egy milanói ünnepélyen vesz részt, amelyen egy nagy fascista otthon építkezésénél is megjelenik. Mussolini sajátkezűleg fog egy négyzetméter falat felépíteni.

— **Hodza miniszter a zsidó földmivések támogatásáról.** A newyorki „Der Tog” című zsidó napilap munkatársa beszélgetést folytatott Hodza Milán dr. miniszterrel. A miniszter többek között kijelentette, hogy a ruszinszkói és szlovenszkói zsidó földmivéseket a földbirtok-reformnál egyáltalán nem mellőzik. Az állami földhivatal mindenkor támogatni fogja őket. Kijelentette még azt is, hogy a kormány támogatni fogja az amerikaiak azon akcióját is, amely Ruszinszkóban a zsidó kolonizáció létesítését vette tervbe s e célból önálló pénztintezetet akar Ruszinszkóban felállítani.

— **Kommunista letartóztatások Lengyelországban.** Varsóból jelentik: A citadellában történt robbanással kapcsolatban a rendőség házkutatást tartott a varsói, krakkói, pozeni és lembergi kommunistáknál. Sokhelyütt fegyvereket fedeztek fel, amelyeknek elrejtőit letartóztatták.

— **D'Indi francia zeneszerző Bukarestben.** Bukarestből jelentik: Tegnap este érkezett a fővárosba Vincent d'Indi, a világhírű francia zeneszerző, akit a pályaudvaron a művészi körök képviselői és francia zene iskoláinak volt román hallgatói fogadták.

KÖZGAZDASÁG

Ipari részvénytársaságok értékelése az adóztatásnál. Bukarestből írják: Az új adó-törvény szerint az ipari részvénytársaságok alap-tőkéjének azt a részét, mely már az 1916. év előtt fennállott, a rentabilitás kalkulálásánál háromszorosan kell számítani. Minthogy a tartalékokat is be kell számítani a tőkébe, felmerült az a kérdés, vajjon a háromszoros számításra vonatkozó rendelkezést alkalmazni kell-e a tartalékokra is? A pénzügyminiszter most úgy döntött a kérdésben, hogy csak azokat az 1916. év előtt gyűjtött tartalékokat lehet háromszorosan számítani, amelyeket az ipari részvénytársaságok ingó és ingatlan befektetésekre fordítottak, ellenben a készpénzben vagy értékekben lévő tartalékokat akkor is csak egyszeres összegben kell a jövedelmezőség megállapításánál figyelembe venni, ha azokat az 1916. év előtt gyűjtötték. Ugyanakkor kimondotta a pénzügyminiszter, hogy a tőke átszámításánál a koronát a lejtel egyenlő összegűnek kell tekinteni. A rentabilitás megállapításánál csak a saját tőkét lehet alapul venni. Az idegen tőke tehát figyelmen kívül marad. Az utóbbi rendelkezés természetesen az összes ipari és kereskedelmi vállalatoknak és bankoknak szól, mégpedig arra való tekintet nélkül, hogy részvénytársaságok, vagy magáncégek.

A román petróleum konkurrencsei. Bukarestből írják: A román petróleum erős versenytársakra akadt a külföldi piacokon. Törökországban nemcsak az amerikai, hanem az orosz petróleummal is fel kell vennie a versenyt Romániának. Háboru előtt Románia látta el a törökországi piacokat.

Magyarország háboru előtti tartozásai. Prágából írják: A „Prager Presse“ értesülése szerint Magyarország külföldi kölcsönével kapcsolatosan rendezni fogják az ország háboru előtti tartozásait is. A trianoni békeszerződés értelmében a magyar állam szavatosságot vállalt a háboru előtti keletkezett külföldi tartozásokért, de az állam fizető kötelezettsége csak

az adós fizetése képtelensége esetén következik be. A háboru előtti külföldi tartozások tavaly még 170 milliárdot tettek ki. Ez az összeg a magyar korona romlása miatt 1500 milliárdra nőtt meg.

Zágrábi bankok erdővásárlásai. Belgrádból jelentik: A Horvát-Szlavonországi Kölcsön-Bank és a Szerb-Bank, a Horvát Faértékesítési Részvénytársasággal egyetemben megvásároltak egy többezer holdas őserdőterületet a Szarajevó közelében levő Sebesics mellett. Az őserdők kitermelésére a bankok külön vállalatot alapítanak tizenötmillió dinár alap-tőkével.

Középeurópai vasszindikátus. Bécsből írják: Itteni tőzsdei körökben érdekes államközi gazdasági alakulat tervéről beszélnek. Hír szerint a legközelebbi időben osztrák, csehszlovák és német gyár-iparosok találkozni fognak abból a célból, hogy megvitassák a nemzetközi vaspiac helyzetét. Ez alkalommal megbeszélnek a különböző országok vasipari kondícióit és azt tervezik, hogy az ármegállapítás dolgában egy bizonyos kötelező megállapodásra jussanak, hogy a világpiacon versenyt ne rontsák.

A Sfatul szervezkedése. A kolozsvári kereskedők tanácsa a napokban alakította meg Tasnádi és szilágysomlyói fiókjait. Tasnádón az alakuló gyűlést Kulka Károly vezette. A kolozsvári központ részéről Romanovici, Somogyi Miksa főtitkár és Muth Mihály titkár voltak jelen. Szilágysomlyón Frankowits Ignác elnökletével alakult meg a Sfatul, amelynek helyi vezetőjeként Teodorescut, a Banca Nationala ottani fiókjának igazgatóját választották meg.

Akció a látványossági adó visszafizetése ügyében. A kolozsvári hatóságok a luxusadó-törvényben foglalt látványossági adót annak ellenére, hogy a törvény a színházakon és más látványosságot nyújtó nyilvános helyeken kívül csak a zenés kávéházakra teszi az adót kötelezővé, több mint két év óta behajtják a zenés éttermeken is. Az ügyben a Vendéglősök Szövetsége memorandumot készített, amelyben a törvényre való hivatkozással kéri a behajtott adó visszafizetését.

SPORT

A KAC—Haggibbor mérkőzés elé. A két rivális csapat bajnoki találkozása mindig a szezon legizgalmasabb sporteseménye. A két csapat a legteljesebb ambícióval szokott a küzdelembe indulni, amely mindig a zöld gyepen játszódott le. Mind a két egyesület őrizkedett attól, hogy valamelyes „dribli“ a mérkőzés sportkorrektségét befolyásolja. Ezúttal azonban nem így történt. A KAC egyik tagja, Nagy Ádám, — minden meggyőződésünk szerint egyesületének tudomása nélkül — feljelentést tett Bornstein ellen, mert Budapesten egy megvakult bíró javára rendezett jótékony célu mérkőzésen játszott. Bornstein — amint megírtuk — két hétre és éppen a KAC mérkőzésre az intézőbizottság, minden jogi és erkölcsi alap nélkül, tiltotta. A nagy derby tehát, mely eddig — bármilyen heves is volt — a régi, nemes sport-szellem jegyében folyt le, sportjelentőségében alacsonyabbra szállott. Hisszük azonban, hogy ez a nyilvánvalóan rosszindulatú handicap nem fogja veszélyeztetni a Haggibbor játékerejét, mint ahogyan arról is megvagyunk győződve, hogy a KAC nem szorul ilyen driblire, ami eddig valóban távolállott a régi múlt és tradíciójú egyesülettől.

A FIFA bekerete Romániától a nemzetközi mérkőzések vezetésére alkalmas bíró névsorát. Bukarestből jelentik: A nemzetközi labdarúgó szövetség a FSSR-től bekerete azon futballbíró névsorát, akiket nemzetközi mérkőzések vezetésére alkalmasnak tart. Ezeket az egyes kerületi bíróbizottságok javaslatára a bukaresti központ állapítja meg és terjeszti a FIFA elé. Nemzetközi mérkőzések vezetésére Bukarest eddig három bíró minősített alkalmasnak és pedig az aradi bizottság javaslatára Steinhübel Zoltánt, Markovits Miksát és Bischoff Ferencet. A kolozsvári bizottság három bíró terjesztett fel Bukarestbe.

A vasárnapi hivatalos program. A vasárnapi hivatalos bajnoki program a kolozsvári kerületben a következő: D. e. 9—11 KKASE—CFR ifj. bíró Blumberg, 11—1 KAC—Victoria ifj. bíró Goldstein, 1—3 Elit—Haggibbor ifj. bíró Krizbay. (Kispálya.) D. e. 11—1 KAC II.—Haggibbor II.

bíró Adorján Viktor, 1 bajnoki, bíró Grimm. Universitatea II—CFR pálya.) D. u. 3—5 H noki, bíró Szika. (CFR pálya.) Marosujvár, Aka noki, bíró Pop. Dés, Aesculap—Adorján Ödön.

A Germania Kossuth, a budapesti mania kiváló kapuvé Temesvárra költözött. tagjai sorába fog lépni mában lévő munkás cs

Grünfeldet, a tékosát, egyesülete ar tizéves játékos jubileu

Bécsben a vas közül kiemelkedik a melyen valószínűleg r mérkőzésen kívül még zések kerülnek lebony Hovan—Wienna, Aq Wacker, WAF—Spor

Felhívtnak a hogy a szombat esti 8 órakor jelenjenek helyiségében Ferencz

SZÍNHÁZ

Péntek: Az árnyék. rozatszám 80. Szombat d. u. 3-kor rozatszám 81. Szombat este 8-kor: kespeare-ciklus let 13. szám. H Jenő dr. Sorozat Vasárnap d. u. 3-kor Vasárnap este 8-kor szünet. Sorozat Hétfő: A bajadér.

MOZGÓ

Select-mozgó okt. hó 19-én: Fran vagy Mikor a bírá díó bűnügyi dráma Francaise drámai és Signorette. A sz Uránia-mozgó A néma óriás. K felvonásban. Fősze Filippo Costamagno kata. A Szerelmem é Apolló-mozgó Barré-cirkusz titk felvonásban. Fősze Piel. Pompás cirkus Előadások ke

Keren Kajem

A Keren Kajem felkértek, hogy ot Szakkot-choh-mo ed most sürgösen kitri A temesvári cio mében köteles mind évenként legalább eg metnek rendezni és tiszta bevételeinek t jemetnek beszo gálta lenül köteles legaláb Palesztinában a Ker 5 font, vagyis 5000 letörleszhető.

A cionista körz eisorsban pedig a barátai felkértek, zatok gyors és lelki kodjanak.

Közöljük egy jövöre nézve egy o bevezetést pedig 10

A Keren Kaje nyok „Fondul Natio tendők be a Banca Sucursala Cluj, vag Cal. Reg. Ferdinan dendők be és pedig a szövetség pénzeit

A Keren Kajemot Cluj, Ca

Grü

Select Mozgó

(volt Egyetem)

Ma van bemutatója a világsikert elért filmkolosszusnak

Roger la Honte

(Mikor a bírák tévednek). Jules Mary ékestollu francia írónak hasonló műve után feldolgozott örökértékű filmmű.

A főszerepet a legbájosabb francia művésznő **Ritta Jolivet** és **Signoret**, a Comédie Francaise kiváló tagjai tolmácsolják.

A mérsékelt felemelt helyár a mai napon lép érvénybe

Előadások kezdete délután 3 órakor

Befejezésül egy pompás vlgjáték, a főszerepben „Ó“

Uránia Mozgó

Az idény legnagyobb meglepetése

A néma óriás

10 óriási felvonásból összeállított rendkívüli műsor.

A film főszerepét a legegészségesebb izomu akrobata

S á m s o n - A l b e r t i n i viszi.

Páratlanul érdekes konstrukcióju dráma.

A megnemult óriás nem tudja leleplezni a gonosztevőket.

A legjobb Luciano Albertini film.

bíró Adorján Viktor, 1-3 KMTE—Labor II. oszt. bajnoki, bíró Grimm. (Nagypálya.) D. u. 1-3. Universitatea II—CFR, bíró Jakobi Ernő. (CFR—Pálya.) D. u. 3-5 Haggibbor—KAC I. oszt. bajnoki, bíró Szika. (CFR—Pálya.)
Marosujvár, Akadémia—Solvay II. oszt. bajnoki, bíró Pop.
Dés, Aesculap—Unio II. oszt. bajnoki, bíró Adorján Ödön.

A Germania kapuvédője Romániában.
 Kossuth, a budapesti MTK, később a bécsi Germania kiváló kapuvédője állandó tartózkodásra Temesvárra költözött. Kossuth híre szerint a TMTE tagjai sorába fog lépni. Személyével a kitűnő formában lévő munkás csapat lényegesen megerősödik.

Grünfeldet, a bécsi Hahoah válogatott játékosát, egyesülete arany emlékéremmel jutalmazta tízéves játékos jubileuma alkalmából.

Becsben a vasárnapi bajnoki mérkőzések közül kiemelkedik a Hakoah—Rapid mérkőzés, melyen valószínűleg rekordközönség lesz jelen. E mérkőzésen kívül még a következő bajnoki mérkőzések kerülnek lebonyolításra: Amateu—Ostmarkt, Heran—Wienna, Admira—Simmering, Hertha—Wacker, WAF—Sportklub.

Felhívják a Haggibbor összes játékosai, hogy a szombat esti játékosértekezleten pontosan 8 órákor jelenjenek meg a Nemzeti Szövetség helyiségében Ferenc József-ut 48. szám alatt.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

Heti műsor
 Péntek: Az árnyék. Napibérlet 26. szám. B. Sorozatszám 80.
 Szombat d. u. 3-kor: Hazudik a muzsikaszó. Sorozatszám 81.
 Szombat este 8-kor: Makrancos hölgy. (A Shakespeare-ciklus harmadik estéje.) Premierbérlet 13. szám. Bevezető előadást tart Janovics Jenő dr. Sorozatszám 82.
 Vasárnap d. u. 3-kor: Babavásár. Sorozatszám 83.
 Vasárnap este 8-kor: Marinka a táncosnő. Bérletszám. Sorozatszám 84.
 Hétfő: A bajadér. Bérletszám. Sorozatszám 85.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (volt Egyetem): Pénteken, október 19-én: Francia filmsoda! *Roger la Honte*, vagy Mikor a bírák tévednek. I. rész. Megrendítő bűnügyi dráma. Játssák a párisi Comedie Française drámai művészei, élükön Rita Jolivet és Signorette. A szezon legnagyobb szenzációja.

Uránia-mozgó: Pénteken, október 19-én: *A néma óriás*. Kolosszális akrobata dráma 10 felvonásban. Főszerepben Luciano Albertini és Filippo Costamagno, a két páratlan erőt akrobata. A Serelem és az Erő csodatettei.

Apolló-mozgó: Pénteken, október 19-én: *Burré-cirkusz titka*. Szenzációs cirkuszdráma 6 felvonásban. Főszerepben az utólréhetetlen Harry Piel. Pompás cirkuszi mutatványok!
 Előadások kezdete délután 3 órától.

Keren Kajemet közleményei

A Keren Kajemet összes bizalmiemberei és barátai felkértek, hogy ott, ahol a Keren Kajemet-perselyek Szukot-choh-médkor még nem ültették ki, azokat most sürgősen kiültessék.

A temesvári cionista konferencia határozata értelmében köteles minden cionista helyi csoport és egyesület évenként legalább egy estélyt egyedül a Keren Kajemetnek rendezni és összes más rendezvényei utáni tiszta bevételének tíz százalékát szintén a Keren Kajemetnek beszolgáltatni, végül minden cionista feltétel nélkül köteles legalább egy dunam földet visszaváltani Palesztinában a Keren Kajemet javára. Egy dunam ára 5 font, vagyis 5000 lei, mely azonban részletekben is letölteszhető.

A cionista körzetek, helyi csoportok és egyesület, elsősorban pedig a Keren Kajemet bizalmi emberei és barátai felkértek, hogy eme kiválóan fontos határozatok gyors és lelkiismeretes végrehajtásáról gondoskodjanak.

Közöljük egyben, hogy a jeruzsámi főiroda a jövőre nézve egy olajfa árát 100 lejre, az aranykönyvi bevezetést pedig 10.000 lejre emelte fel.

A Keren Kajemetnek szóló mindenemű adományok „Fondul National Evreesc” folyószámlára fizetendők be a Banca Marmorosch, Blank & Co. S. A. Sucursala Cluj, vagy „Keren Kajemet le Izrael Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 48.” címre postautalványon küldendők be és pedig a pontos kezelhetőség érdekében a szövetség pénzeitől és dolgaitól mindig elkülönülten.

A Keren Kajemet le Izrael Erdélyrészi Irodája Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 48.

Devizák	Erdélyi pénzpiac 18-án					
	A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	3820-38	3825-15	3820-38	3820-05	3820-10	3825-15
Newyork	213-11 1/2	—	213 1/2-13	213-12	213 1/2-1 1/2	213 1/2-12
London	966	967-64	965	967	—	—
Páris	—	1295-90	—	1290-80	—	1285-75
Milano	978-72	—	974-68	—	—	—
Prága	632-30	—	632-29	631-28	—	—
Belföldi magyar korona	—	—	144	144	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	88	—	—	—
Belgrád	240	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	332-34	330-32	332-34	332-33	331-33	331-32

Angol szövetek

ugy a legfinomabb minőségben, mint olcsóbb minőségekben, rendkívül leszállított árakon

érkeztek Londonból

nagy mennyiségben az őszi és téli idényre.

Covercoat, dublé, felöltő

és más különböző ruhaszövetek: fekete, kék és színes kivitelben, a legfinomabb minőségben, új és a legmodernebb mintázással.

Különösen felhívjuk a figyelmet szövegeink szélébe varrott

"FINTEX"

védjegyre, mely garantálja a legfinomabb, legtartósabb és legegánsabb minőséget, melynek ezideig cégünk az egyedüli készítője.

Pendle & Rivett

Ltd. London

Fiókok: Páris, Milánó, Madrid, Kairó, Marokkó, Capetown, Melbourne, Peking, Rio de Janeiro.

Kizárólagos képviselő Románia részére:

HENRY ROBERT KENT

nagy angliai lerakata

Központ: Bucuresti, Strada Academiei 45.
 Fiók: Galați, Strada Domneasca 13.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
 Telefon interurban 2-13 * Sürgőny.: Juvaere, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
 Fogószat arany és forrasztó " * Arany, ezüst és platina-beváltást
 Kienle és Schwarzwaldi órákban, valamint kinaezüst tárgyakban nagy lerakat.
Csak viszontelárusítóknak!

„Barzel“ Cluj-Kolozsvár, Piata M. Vit. 13
 Fierarie 1480 Vasúzet Telefon 10-49.

Telefon 81. **Ládagyár** Fióküzlet: Egeres
 Mindennemű ládákat és fadóboxokat összeszegezett és szétszedett részekben megrendelésre azonnal készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1351
Sajovics és Lebovits fatereskedés és ládagyár
 Cluj, Strada Cernauti (volt Kajántói-ut) 1. szám

Könyvköltővászson
 minden színben Lepagenál Cluj-Kolozsvár
 Kérjen ajánlatot!

Szénát szállít
 préselve, prima minőségűt vagontételekben azonnal:
Antal István, Brassó
 Szentmiklós - utca 1/a.

Iroda-berendezések
KOPENETZ
 gépjármű asztalos-műhelyében olcsón szerezhetők be
Cluj
 Honvéd-u. 92.

Rézműves, és rézöntő gépjármű műhely
 1405
CLUJ,
 Széchenyi-tér 32.
KOROM J.

Kórházban már működött
ápolót keres
 nagygyógyintézet orvosi rendelőjébe. Fényképes és okmányokkal ellátott ajánlatok az Aurora posztóvállalathoz Cluj, Széchenyi-tér 35. nyújtandók, hol közlelőbbi részletek is megtudhatók. 6398

Kereskedelmi és ipari nyomtatványokat:
körleveleket
cégekártyát
levélpapírost
számlát
 legolcsóbb árban feltűnően elegáns kivitelben készíti a Kadima-nyomda Rt.

Grünwald üvegcsiszoló és tükörgyár

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek.
 Épületüvegezési vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntükrök

Oradea-Mare
 Strada Garlozy 10. szám

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal:

Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.

Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

APROHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 3 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lel. Jellegű hirdetésekre semminemű felvillósítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatók. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani bélyegkötséget fizetendő.

Belvárosban eladó ház, több lakás átvehető. Cím a kiadóban. 1581

Azonnal beköltözhető adómentes modern új két utcára nyíló kertes családi ház sürgősen eladó. Rákoczi ut 19.

Keresünk egy agilis utazót ki a magyar és német nyelvet perpekt bírja és a temetkezési cikkeket eladásában jártas Ajánlatokat esetleg személyes megjelenést az Oltean & Co. Első Szemfedél gyár-hoz Blaj (Balázstfalva) kérünk. 6395

Ősz haja

visszakapja eredeti színét a

Hajregenerator

néhányszori használata által.

1 üveg ára használati utasítással **20 lel**

Kapható kizárólag **FEKETE DROGÉRIA** Târgu-Mureş 1511

I.NACHT

SOCIETATE
IN NUME COLECTIV
CLUJ

Str. Memorandului 20.

★ Telefonok: ★ Iroda 653 ★ Raktár 654 ★

Vasuti anyagok!

Vasak, fémek,
csavarok, csőáruk
stb. stb.

Távíráti cím: Metalnacht

MAROSVÁSÁRHELY

legelőkelőbb és legolcsóbb
bevárlási forrásai

LANCZET M. FIAI

FÜSZER, VAS, RÖVID-
ÁRU. Sürgőncím: LAN-
CZET. Telefon interur-
ban 511. Tg.-Mureş. 1445

Lang & Comp.

termény, liszt, gabona, új és használt zsákok vétele és eladása. Zsákkölcsönzés: Tg.-Mureş-Marosvásárhely. Telefon 289.

DEUTSCH & BRAUN

textiláru
nagykereskedés

Târgu-Mureş, Piaţa Reg. Ferdinand
(Fötér 52. Telefon 273

DOXA

órák
irodába
és
utazásra

Megérkeztek az őszi divatujdonságok a

KALAP- KIRÁLY

áruházába Piaţa Unirii 24

Mátyás-kir.-tér. Óriási válasz-

ték mindennemű férfi divatcik-

kekben. :: Nagy finom fehérnemű

raktár :: Speciális kalapok nagy rak-

tára :: Versenyen kívüli olcsó árak!

Valódi angol raglánok, bőrkabátok

VÁSÁROLJON A TERMELŐNÉL!

EREDETI GYÁRI ÁRAK!

GYAPJUIPAR R.-T.

SAJÁT GYÁRTMÁNYU GYAPJUSZÖVETEK.

CLUJ, CALEA VICTORIEI 24.

Pályázat

A Zalaú-i aut. orth. ízr. hitközség a négyosztályú osztatlan népiskolájánál megüresedett tanítói állásra pályázatot hirdet. Román és héber nyelvben jártas okl. tanítók képesítést, eddigi működést, családi állapotot és fizetési igényeket feltüntetve részletes ajánlataikat október hó 20-ig alulírottához küldjék be. Előnyben részesülnek, kik a hitk. jegyzői teendőit is tudják elvégezni. Az állás azonnal elfoglalandó.

Zalaú-Zilah, 1923 okt. 11.

Roth Ernő
hitk. elnök

Katz Mór
isksz. elnök

Borszivattyuk
és sörpincészeti beren-
dezések kaphatók

a Banca Industrială și Comercială-nál,
Str. Reg. Maria 49 (volt Deák Ferenc-utca)

IZRAEL & Co.

szőrmeáruházában

Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 2

Bundák . . . 16000

Sportkabátok . . . 3000

Boák . . . 475

Gyermekkabátok 800

leitől
feljebb kaphatók

Nagy választék szőrmeáruházban!

SZERKESZTŐSÉG
HIVATAL ÉS N

Cluj, Kolozsvár,
L. Pop (Brassa

Tel fon: Szerk
és kiadóhivatal
Zs. N. Sz.

A kéziratok kéz
szerkesztőségne
zendők. Kézirat
adunk vis

Cluj-Kolozsv

Ama zim
kor Erdély ro
váron az egye
kedett szellem
tett alba-julian
az új Románi
a békétlen Eu
megtanulja a
sok szó esett
az idők teltek
illuzió. Ezzel
konkurrens t
váciában, mel
nöke valóban
szik a fiatal
keleti Svájco
meg Csehszlov
az ideális álla
a szép építet
hogyan számos
közül valóban
keznek az ide

Ha a pr
tényeknek, ak
a köztársaság
válas felé. Ig
hírek keringe
sek úgy szó
elője katonai
szággal és ez
az imperialist
Európa nem
rek megfeleln
nem volna, h
ségeknek. D
elhinni azt a
ryk nem ujal
ment Párisba
hogyan a megl
szerszámokat
Masaryk a sz
kon tulmenő
felé. — De
rántsem jelen
denben Fran
ladni. Masary
utazása előtt
Franciaország
masztott kato
pedig a prág
ként jelenti,
legfőbb célja,
minden eshet
semlegességet
köleszi és na
gassák.

Ismerve
kai pályafutá
hitelt adni en
eső az elgond
ban, amely n
tani polgárai
Masaryk te
részestül majd
éppen a fok
kis államokn
Masaryk ezz
jelentős bef
Egészen bizo
szimpátiákkal
szlovákia gon
komoly, Fran
utóbb megha
szlovákia val
európai béke
ják azt a hib
politika nyon
lyet nem zav
akkor rá fog
az egyetlen t